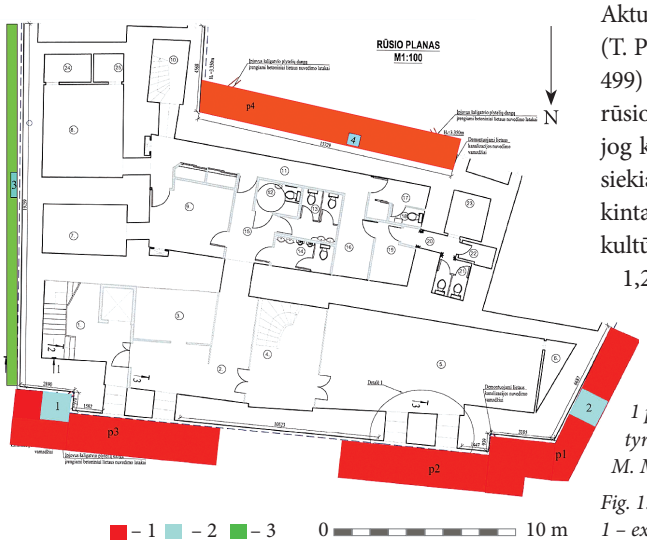
60 cm. Below them lay the remains of 18th–19th-century paving, which had survived fragmentally. 17th-century horizons were unearthed from a depth of 60 cm. In the W part of the trench, beside the foundation of a 17th-century wall, a foundation pit with finds from the same period was discovered. The natural soil was gravel, which was reached at a depth of 1.7 m below the floor level in the E part of the trench, and at a depth of 2.2–3 m in the W part. All 85 of the 17th-century structural ceramic and household pottery artefacts and their fragments were given to the LNM (Figs. 2–3).

Mindaugas Mačiulis,
Evelina Simanavičiūtė

Pylimo gatvė 38

2015 m. Vilniaus senojo miesto vietos su priemiesčiais vietoje (UK 25504), aplink išorinius pastato Pylimo g. 38 pamatus, prieš vykdant jų hidroizoliacijos darbus, dviem etapais buvo atlikti žvalgomieji, vėliau – detalieji tyrimai bei žvalgymai (1 pav.).

Pylimo g. 38 / Ligoninės g. 1 pastatas yra 57 Vilniaus senamiesčio kvartale. XVI a. išilgai dabartinio pastato buvo pastatyta gynybinė siena su bokštu ties kvartalo riba. 1737 m. Fiurstenhofo miesto plane kvartalas beveik atitinka dabartines ribas, yra juosiamas toje pačioje vietoje buvusių gatvių. 1808 m. plane prie išorinės gynybinės sienos jau žymimi pastatai, tačiau jie nesuformavo ištisinio užstatymo palei dabartinę Pylimo gatvę. Pagal istorinius duomenis žinoma, jog XVII–XVIII a. palei gatvę statyti mūriniai pastatai, kiemuose – mediniai. 1760 m. pastato vietoje buvo Klimaševskio dvarelis, kuris 1789 m. parduotas Izraeliui Jelijašavičiui, tada čia buvo įkurtas viešbutis. XIX a. savininkai keitėsi ne kartą. Stambiausia rekonstrukcija vyko 1890–1892 m., kai buvo perstatytas dabartinis pastatas (J. Racevičienė) (*VAA*, f. 1019, ap. 11, b. 4750–4751). Archeologiniai tyrimai Vilniaus 57 kvartale vykdyti 1987, 2000, 2010, bei 2012 m. (S. Patkauskas) (*LIIR*, f. 1, b.1383); (A. Vaicekauskas) (*LIIR*, f. 1, b. 3559). Aktualiausi ir artimiausi tyrimai vykdyti 2012 m. (T. Poška) (*ATL 2012 metais*, V., 2013, p. 498–499) Pylimo g. 38–1 pastato viduje, įrenginėjamo rūsio vietoje ištiriant 50,5 m² plotą. Nustatyta, jog kultūrinio sluoksnio storis pastato viduje siekia iki 3,4 m, o prie pastato V sienos jis sunaikintas XX a. Likusioje patalpos dalyje išskirti 3 kultūrinio sluoksnio horizontai. Viršutinis iki 1,2 m storio – XX a., po juo 70–80 cm – XVIII a., o po juo iki 1,9 m gylio – XVII a. II puse datuojamas sluoksnis.

1 pav. Tyrimų vietų situacijos planas: 1 – detaliųjų tyrimų vieta; 2 – šurfai; 3 – žvalgymų vieta. M. Mačiulio brėž.

Fig. 1. Situation plan of the investigation: 1 – excavated area; 2 – test pits; 3 – surveyed area

2 pav. Perkasa 1 tyrimų metu ir joje atidengti XVIII a. pabaigos – XIX a. pradžios pamatai iš ŠV. M. Mačiulio nuotr.

Fig. 2. Trench 1 and the unearthed late 18th–early 19th-century foundation, as seen from the NW

3 pav. Perkasa 2 iš V. M. Mačiulio nuotr.

Fig. 3. Trench 2, as seen from the W

2015 m. tyrimai vyko dviem etapais. Pirmojo tyrimų etapo metu prie pastato išorinės ŠV sienos fasadinės pusės pamatų ištirtas 2x2 m (4 m^2) šurfas 1, prie išorinės PV sienos (iš Pylimo gatvės pusės) – analogiško dydžio šurfas 2, iš ŠR pusės (iš Ligoninės gatvės pusės) iki projektinio 1,3 m gylio ištirtas 1 m^2 dydžio šurfas 3, o likęs 1 m^2 šurfas buvo ištirtas vidinėje kiemo pusėje. Vėliau iš Ligoninės gatvės pusės buvo žvalgoma viena 19 m ilgio, 50 cm pločio bei iki projektinio 1,3 m gylio tranšėja 1 (10 m^2). Šiuo tyrimų etapu ištirtas 10 m^2, o žvalgytas 10 m^2 plotas.

Antrojo tyrimų etapo metu prie pastato išorinių ŠV (fasadinės pusės) bei PV (iš Pylimo gatvės pusės) sienų pamatų, prieš vykdant šių sienų hidroizoliaciją, iki projektinio 2,2–2,6 m

gylio (iki pastato pamatų apačios) buvo atlikti detalieji tyrimai bei žvalgymai, kurių metu ištirtos keturios perkasos 1–4 (2–4 pav.). Prie išorinės PV sienos pamatų ištirta viena 24 m² perkasa 1 (detaliaisiais tyrimais – 12 m²). Prie išorinės ŠV sienos ištirtos dvi 25 bei 27 m² perkasos 2–3 (atitinkamai 18 bei 13 m²). Vidiniame pastato kieme ištirta 26 m² perkasa 4. Viso šio etapo metu žvalgytas 102 m² plotas, ištirtas 56 m² plotas. Iš viso abiejų etapų metu ištirtas 66 m² plotas, žvalgytas 112 m² plotas.

Tyrimų metu nustatyta, jog aplink išorinius pastato pamatus tirtose vietose iki 1–1,3 m gylio nuo dabartinio žemės paviršiaus sluoksniai yra

vėlyvi, susiformavę XIX–XX a. 1 m gylyje nuo žemės paviršiaus prie pastato išorinių PV bei ŠV pusių (bei 1,3 m gylyje iš vidinės kiemo pusės tirtame šurfe) atidengtas iki 30 cm storio archeologiškai vertingas XVIII a. datuojamas kultūrinis sluoksnis. Virš jo (fiksuotas šurfe 2, perkasoje 1) rastas XVIII a. vidurio grindinio fragmentas, kuris taip pat perkastas įkasant minėtus pastato pamatus.

Po šiuo sluoksniu rastas fragmentiškai išlikęs (daug kur sluoksnis, ypač pastato vidiniame kieme, sunaikintas XIX a. pabaigos pastato rekonstrukcijos metu bei XX a. klojant lietaus nuotekų tinklus) nuo 40 cm iki 1,6 m storio XVII a. viduriu datuojamas archeologiškai vertingas kultūrinis sluoksnis su to meto radiniais: įvairiais XVI a. pabaigos – XVII a. pradžios plokštiniais kokliais, XVII a. vidurio geometriniais ornamentais puoštais kokliais bei to laikotarpio keramika. Po šiuo sluoksniu perkasose 2–4 rastas įžemis – geltonas smėlis. Tik perkasoje 1, pasiekus 2,2–2,6 m gylį nuo dabartinio žemės paviršiaus, šis sluoksnis tęsėsi toliau. Greičiausiai šioje vietoje už buvusios gynybinės sienos buvo griovys. Dėl darbų saugos reikalavimų įžemis nepasiektas.

Įdomi ir pati pastato raida. Nustatyta, jog dabartinis pastatas stovi ant iki 0,7–1 m aukščio XVIII a. II pusės – XIX a. I pusės arkinių pamatų, kurie savo ruožtu yra įkasti į ankstyvesnius XVII–XVIII a. aukščiau minimus kultūrinius sluoksnius. Minėtus pamatus sudaro geltonos spalvos 25x12x7 cm dydžio plytos, sudėtos keturiomis penkiomis eilėmis. Apatinę iki 0,7–1 m jų dalį sudaro 40x30x25–30x30x25 cm dydžio praktiškai palaidi rieduliai, sudėti 3–4 eilėmis, labai silpnai surišti kalkiniu skiediniu. Atkreiptinas dėmesys, jog šio laiko-

4 pav. Perkasa 4 iš V. M. Mačiulio nuotr.
Fig. 4. Trench 4, as seen from the W

5 pav. Kokliai ir keramika, rasti XVII a. vidurio sluoksnyje. M. Mačiulio nuotr.

Fig. 5. Stove tiles and pottery found in the mid-17th-century layer

tarpio pastatas ŠV kryptimi buvo gerokai didesnis nei dabartinis pastatas (jo vidinių apie 60–70 cm storio, iki 1,7 m aukščio pertvarinių sienų rasta perkasose 1, 3).

30–40 cm gylyje prie pastato išorinės ŠV sienos tirtoje perkasoje 2 bei analogiškame gylyje vidinėje pastato kiemo dalyje žvalgytame plote 2 atidengtas 1 m pločio, 1,4 m aukščio Vilniaus gynybinės sienos fragmentas, suardytas klojant vėlyvesnius XVIII a. II pusės – XIX a. I pusės pastato pamatus.

Iš viso tyrimų metu surasti 637 inventorinti radiniai, daugiausia keramikos, plokštinių koklių bei čerpių fragmentai (5 pav.). Radiniai perduoti į LNM Viduramžių ir naujųjų laikų skyrių, osteologinė medžiaga – dr. G. Piličiauskienei.

Pylimo St. 38

66 m^2 were excavated in two stages at the site of future waterproofing for the buildings at Pylimo St. 38 and 112 m^2 was surveyed (Fig. 1). The 1–1.3 m thick layers that had formed around the building's foundation have no value and date to the 19th–20th centuries. Under them were an 18th-century layer, which was up to 30 cm thick (Figs. 2–4), and a mid-17th-century cultural layer, which was from 40 cm to 1.6 m thick and contained finds from that period: stove tiles, glass, pottery, and roof tiles (Fig. 5).

Vismantas Muralis

Aguonų gatvė 11

2015 m. Vilniaus mieste, Aguonų g. 11, atlikti detalieji tyrimai bei žvalgymai. Šiame sklype planuojama statyti gyvenamąjį namą su požeminiu garažu, viešbutį bei kitus statinius. Archeologinių tyrimų metu ištirtos 8 perkasos, iš viso 1327,25 m^2, bei nugriauto pastato vietoje žvalgytas 450 m^2 plotas (1 pav.).

Aguonų gatvė ilgą laiką buvo neužstatyta. 1840 m. Vilniaus miesto plane dabartinio sklypo Aguonų g. 11 teritorija dar nėra suskirstyta kvartalais, šioje vietoje pavaizduoti dirbami laukai ir sodai. XIX a. II pusėje vis sparčiau vystantis pramonei, o tuo pačiu ir augant mies-